

Список використаних джерел

1. Головна база даних санкцій, накладених після нападу росії на Україну. Війна and санкції. URL: <https://sanctions.nazk.gov.ua/>
2. Баконіна О. Президент підписав укази щодо запровадження санкцій до фізичних та юридичних осіб, що пов'язані з військово-промисловим комплексом рф. LIGA.ZAKON. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/218563_prezident-pdpisav-ukazi-shchodo-zaprovadzhennya-sanktsiy-do-fzichnikh-ta-yuridichnikh-osb-shcho-povyazan-z-vyskovo-promislovim-kompleksom-rf
3. Про санкції: Закон України від 14 серпня 2014 р. Законодавство України. Офіційний веб-сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>

*Кравець Н. І.,
старший викладач кафедри приватного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВІЙНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЗМІН В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну призвело до падіння економіки України, що в свою чергу вплинуло на діяльність юридичних осіб, які нині знаходяться в складних умовах через неможливість здійснювати свою діяльність, значні руйнування та збитки тощо. Від наслідків війни найбільше постраждали сфери будівництва, машинобудування, туризму; відчутних проблем зазнав бізнес у таких сферах, як: аграрна, енергетична, металургійна та логістична. Через значні фінансові втрати, деякі юридичні

особи змушені призупинити свою діяльність, деякі релокуватися за кордон або в безпечніші регіони, однак більшість із них змогли адаптуватися до ситуації і продовжують функціонувати. Втрата ринків збуту, дорогі кредити, мобілізація працівників, дефіцит енергоресурсів призвели до оперативного прийняття змін у законодавстві України.

У зв'язку з цим, почали відбуватися новації в напрямку створення та впровадження нових державних програм, а також шляхом внесення відповідних змін у законодавство України для підтримки діяльності юридичних осіб, зокрема:

1) Постановою №314 від 18 березня 2022 року Кабінет Міністрів України запровадив декларативний принцип набуття права на провадження господарської діяльності без необхідності отримання документів дозвільного характеру, ліцензій тощо [3]. Тобто скасовано вимоги щодо отримання ліцензій і дозволів на більшість видів діяльності, що полегшило умови створення й ведення бізнесу. У період воєнного стану перед початком діяльності підприємцю необхідно подати декларацію встановленої форми до Міністерства економіки, а у випадках здійснення охоронної діяльності – до Міністерства внутрішніх справ;

2) внесені до Кодексу законів про працю України зміни націлені на лібералізацію трудових відносин під час дії воєнного стану, а саме: лібералізація трудових відносин у контексті спрощення процесу звільнення й скорочення працівників, звільнення працедавців від відповідальності за затримку заробітної плати у разі знаходження підприємства у зоні бойових дій. Серед основних новацій: можливість збільшення робочого часу з 40 до 60 годин на тиждень і зменшення обов'язкового вихідного дня до одного, можливість призупинення дії трудового договору [2]. Спрощена система звільнення та скорочення працівників у зоні проведення активних бойових дій та звільнення від відповідальності за порушення строків виплати заробітної плати за умови, якщо роботодавець доведе, що така затримка пов'язана з веденням активних бойових дій або викликана іншими вагомими причинами. У

цьому контексті варто звернути увагу на Розпорядження Кабінету Міністрів від 11 березня 2022 року №212-р, яке надає право юридичним особам здійснювати видаткові платежі з рахунків, на кошти яких було накладено арешт органами виконавчої служби або приватними виконавцями, виключно на такі цілі: виплата заробітної плати в розмірі не більше 5 мінімальних заробітних плат ($6500 \cdot 5 = 32500$ грн) в місяць на одного працівника; сплата податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування [6];

3) внесення змін до Податкового кодексу України (відміна ПДВ з операцій на території України, скасування обмежень щодо кількості персоналу, зменшення податку на прибуток з 18 % до 2 % для компаній, дохід яких становить не більше ніж 10 млрд гривень і які стали платником єдиного податку 3-ї групи); Закон про зміни до Податкового кодексу передбачає введення нового тимчасового механізму оподаткування суб'єктів господарювання, що добровільно можуть перейти на неї. Зокрема, компанії з обсягом доходу до 10 мільярдів гривень мають право стати платниками єдиного податку 3-ї групи, дана система передбачає: ставку податку 2 % від доходу (замість 18 % податку на прибуток); ПДВ (20 %) з операцій на території України не застосовується; відсутнє обмеження кількості працівників. Крім того, зміни передбачають також зупинення перебігу строків визначених Податковим Кодексом на час воєнного стану [1];

4) відповідно до Постанови Кабінету Міністрів від 13 березня 2022 року №303 на час дії воєнного стану припиняється проведення планових і позапланових заходів державного нагляду (контролю) та державного ринкового контролю [5]. У той же час, виключенням є здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) щодо запобігання неконтрольованого зростання цін на товари, що мають істотну соціальну значущість. Тобто, відсутність перевірок і різноманітних санкцій через несвоєчасне подання звітності (виняток – деякі фактичні перевірки, наприклад щодо проведення безготівкових операцій чи проведення заходів державного контролю для

уникнення неконтрольованого зростання цін на види продукції, що є важливим для соціального добробуту);

5) відтермінування виконання умов договорів при виникненні форс-мажорних обставин. Однак, для ефективної реалізації цього механізму та мінімізації можливих ризиків, пов'язаних з невиконанням певних умов договору, варто провести аналіз умов, визначених у договорах з відповідними контрагентами, а також підготувати доказовий пакет документів, який буде підтверджувати причинно-наслідковий зв'язок між обставинами та неможливістю виконання умов договору [8];

6) Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» запроваджено здійснення нотаріусами нотаріального посвідчення довіреності на право представництва юридичних осіб, їх засновників та/або фізичних осіб-підприємців, а також рішень засновників/учасників/загальних зборів учасників без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, на звичайному папері [4]. Цією ж постановою було заборонено вчиняти будь-які нотаріальні дії за зверненням громадян РФ, юридичних осіб, створених і зареєстрованих відповідно до законодавства РФ, а також юридичних осіб, створених і зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку у статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є громадянин РФ або юридична особа, створена та зареєстрована відповідно до законодавства РФ. Відтак, щодо юридичних осіб, які підпадають під вказані критерії жодних реєстраційних дій провести наразі не можна [7].

Також, завдяки сервісу «Дія» було створено різні програми, що мали на меті допомогу та підтримку для українського бізнесу під час війни. Наприклад, «Маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу» це онлайн-інструмент, за допомогою якого підприємці мають змогу обрати певну програму фінансування залежно від умов, а тоді звернутися до відповідних банківських установ. Однією з таких програм є фінансування компаній, які займаються експортом [9].

Отже, в умовах проголошення воєнного стану діяльність юридичних осіб приватного права потребує подальшої підтримки шляхом адаптування (внесення відповідних змін, прийняття нових державних програм і т.д.) законодавства України до викликів сучасності, зокрема в сфері реєстраційних дій юридичних осіб, зменшення надмірного адміністративного та фіскального тиску на бізнес, розширення державних програм підтримки малого та середнього підприємництва в умовах ведення діяльності під час війни тощо.

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.02.2010 р. № 2755-VI., редакція від 01.04.2023 р., URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>(дата звернення: 11.04.2023).
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 17.12.1971 р., № 322-VIII / Додаток до № 50 / редакція від 27.01.2023 р., URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 11.04.2023).
3. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 р. №314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.04.2023).
4. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.04.2023).
5. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів №303 від 13.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.04.2023).
6. Про забезпечення здійснення розрахунків підприємств, установ, організацій в умовах воєнного стану: Розпорядження Кабінету Міністрів від 11.03.2022 р. №212-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/212-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.04.2023).

7. Даниленко Є. Реєстрація юридичних осіб в умовах воєнного стану: можливості та проблеми від 13.04.2022 р. URL: https://biz.ligazakon.net/analytcs/210554_restratsya-yuridichnikh-osb-v-umovakh-vonnogo-stanu-mozhlivost-ta-problemi (дата звернення: 11.04.2023).

8. Економічна правда. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/> (дата звернення: 11.04.2023).

9. Підтримка бізнесу в умовах війни. Дія.Бізнес. Головна сторінка. URL: <https://business.diia.gov.ua/wartime> (дата звернення: 11.04.2023).

*Кулага Е. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцентка кафедри приватного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ЩОДО ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ФОРВАРДНИХ КОНТРАКТІВ В БУДІВНИЦТВІ

Анотація. Викладено стислий огляд проблем оподаткування форвардних контрактів в інвестуванні будівництва.

Ключові слова: фінансові інструменти, деривативи, інститути спільного інвестування, базовий актив, майнові права.

Стратегією розвитку фінансового сектору України до 2025 року [1] визначено створення ліквідних ринків фінансових інструментів та механізмів зниження ризиків здійснення фінансових операцій, індикатором реалізації якого є забезпечення функціонування ринків деривативних фінансових інструментів.